

Episkop Artemije u poseti Srbima prizrenskog kraja

BUDI SE NADA U MASOVNIJI POVRATAK SRBA U PRIZRENSKI KRAJ

ERP KIM Info-sluzba

Prizren, 30. mart 2003. god.

Episkop rasko-prizrenski g. Artemije posetio je u toku subote i nedelje (28-29. marta) preostale Srbe u prizrenskom kraju i pozdravio prve srpske povratnike u selu Novake. Zajedno sa episkopom Artemijem i njegovim najblizim saradnicima putovala je lekarska ekipa iz Gracanice sa lekarkom - monahinjom Irinom iz manastira Gracanica i Svetlanom Stevic, direktorkom NVO "Majka Devet Jugovica", ciji predstavnici redovno obilaze Kosovo i Metohiju i dele humanitarnu pomoc koja uglavnom pristize preko Eparhije rasko-prizrenske. U ime Koalicije POVRATAK prizrenski kraj je sa episkopom Artemijem posetio g. Randjel Nojkic, clan SNV KIM.

Sredska - Sredacka Zupa

U selu Sredska, petnaestak kilometara juzno od grada Prizrena, Episkop Artemije sa svojim saradnicima posetio je deset Srba povratnika. Rec je vecinom o starijim osobama koji zive u veoma teskim uslovima. U razgovoru sa episkopom Artemijem oni su se pozalili da osim Crkve niko drugi o njima ne brine i da osecaju da ih je Beograd zaboravio kao svoje gradjane. Vladika Artemije je apelovao na ove ljude da ne napustaju selo, vec da ostanu kao kvasac za povratak ostalih Srba u Sredacku Zupu. Medju povratnicima su i jedan lekar i medicinska sestra koji brinu o starijim osobama. U ime Eparhije rasko-prizrenske Episkop Artemije im je poklonio jedno ambulantly vozilo tipa LADA karavan koje je selu preko potrebno. Uz pomoc ovog vozila lekar ce moci da pomaze preostalim starim Srbima u obliznjim selima, Prizrenu i selu Novake. Srbi iz Sredske kazu da su ih komsije muslimani - Torbesi - veoma lepo primili i da ocekuju i povratak ostalih Srba iz ovog kraja. Prilikom povratka u svoje selo Srbi iz Sredske nisu naisli ni na jednu neostecenu kucu. Srbe u Sredackoj Zupi redovno posecuju iguman German iz obliznjeg manastira Sv. Arhangel i popadija Svetlana Stevic u ime NVO "Majka Devet Jugovica". U organizaciji ove NVO u toku je podela velike humanitarne posiljke koja je zimus pristigla iz Rusije i koja je najvećim delom vec podeljena najugroženijim Srbima.

PRIZREN - PRVA ARHIJEREJSKA LITURGIJA NAKON DVE GODINE

Arhijerejska liturgija u Sabornom hramu Sv. Djordja u Prizrenu

U masnastiru Sv. Arhangel kod Prizrena Vladika je u subotu vece obavio ispovest monaha i primio arhimandrita Partenija iz Soluna koji je doneo humanitarnu pomoc iz Grcke. U nedelju ujutro episkop Artemije je u nemackom oklopnom transporteru otputovao do Prizrena gde je u sabornom hramu Sv. Georgija sluzio prvu svetu arhijerejsku liturgiju nakon dve godine. Uz sasluženje svestenoslužitelja iz Grcke i Eparhije rasko-prizrenske Episkop Artemije je u cin jeromonaha rukopolozio jerodjaka Benedikta iz manastira Sv. Arhangel, a u cin jerodjaka njegovog sabrata monaha Varsanufija. Ovo su ujedno bila i prva rukopoloženja u prizrenskom sabornom hramu nakon rata 1999. godine. Svetoj liturgiji je prisustvovalo dvadesetak uglavnom starijih Srba Prizrenaca od ukupno 68 Srba koji su ostali u gradu. Pre rata u Prizrenu je zivelo 8.300 Srba koji su vecinom napustili grad u junu mesecu 1999 kada je i episkop Artemije bio prinudjen da sa preostalim narodom privremeno napusti episkopiju i predje u manastir Gracanicu kako bi organizovao zivot srpske zajednice u tim teskim danima. Nakon liturgije, u razgovoru sa prisutnim vernicima episkop Artemije je saznao da se preostali Srbi danas sasvim slobodno krecu po gradu, ulaze u albanske prodavnice i koriste srpski jezik, sto se retko susrece u drugim delovima Kosova i Metohije. Ipak, zbog brojnih zlocina u kojima je nastradalo desetine nevinih ljudi ovog kraja, Srbi su stalno na oprezu i smatraju da je za bezbednost od najvećeg znacaja prisustvo snaga KFOR-a. Odnedavno iz Strpca na Brezovici do Prizrena dva puta nedeljno saobraća srpski autobus koji koriste Srbi iz Prizrena i Brezovice. Autobus se kreće bez pratnje i do sada nisu zabeleženi incidenti. Poslednji incident koji se desio u ovom kraju bilo je podmetanje eksploziva iznad manastira Sv. Arhangel u leto 2002. godine.

Poseta Srbima povratnicima u selu Novake

Na kraju svoje posete prizrenskom kraju episkop Artemije je u nedelju pre podne posetio prve srpske povratnike u selu Novake, dvadesetak kilometara istocno od Prizrena. Srbi su napustili ovo selo u junu 1999. godine nakon cega su Albanci sve kuce opljackali i zapalili. Pre nedelju dana uz pomoc nemackog KFOR-a prvih 45 Srba povratnika vratilo se u svoje selo i zapocelo obnovu porusenih kuća. Rec je vecinom o radno sposobnim muskarcima i zenama koji se nadaju da bi do pocetka naredne skolske godine vec mogli da dovedu svoju decu. Novacani kazu da su veoma zadovoljni nemackim KFOR-om koji im najvise pomaze. Nazalost, nisu mogli da sakriju nezadovoljstvo zbog nezainteresovanosti nase vlasti u Beogradu za njihove potrebe. Do sada ih niko od njih nije obisao niti im je doneo bilo kakvu pomoc. Takodje nema pomoci ni od UNHCR-a, tvrde Novacani, koji su pre nedelju dana dosli u pravu pustos. Povratnici trenutno zive u bivsoj zgradi skole koja je adaptirana za njihov privremeni boravak. Od svih zgrada u selu jedino je preživela lokalna crkva iako je iznutra u potpunosti demolirana od eksplozije koju su podmetnuli albanski ekstremisti. Svi nadgrobni spomenici na mesnom groblju su nadjeni izlomljeni, ali na svu sreću nije bilo iskopavanja posmrtnih ostataka kao na nekim drugim lokacijama. Od svog dolaska mestani su uspravili pojedine nadgrobne spomenike i ocistili unutrašnjost crkve Sv. Apostola koja ce u najskorije vreme biti ponovo osposobljena za redovna bogoslužjenja.

Poseta vladike Artemije veoma je obradovale planira da se aktivno ukljuci u pomoc ovim ljudima kao sto je vec ucinjeno u selu Osojane i Bica na severu Metohije. Mestani ocekuju da bi uskoro trebali da dodju i prvi povratnici i u obližnje selo Smac. Obnova porusenih kuca treba da pocne od 1. aprila. U organizaciji nemackog KFOR-a posao obnove vodice jedna lokalna albanska gradjevinska firma koja ce uposljavati Srbe iz sela i placati im nadnice. Ukoliko se proces obnove nastavi kako je predvidjeno, sledecu zimu Novacani bi trebali da docekaju u svojim obnovljenim domovima. Ipak, posla je mnogo jer su Albanci posekli sve vocnjake i drvece u selu, a u jednom delu sela napravljena je i javna deponija smeca. Bunari su zagadjnjeni, a infrastruktura potpuno unistena. Mestani su iskoristili posetu vladike Artemija da upute javni apel za pomoc svim Srbima u zemlji i dijaspori da se ukljuce u obnovu ovog i ostalih prizrenskih sela kako bi se ponovo obnovio zivot srpske zajednice u ovom kraju.

Vladika Artemije je istakao da dolazak prvih povratnika u Novake ima ogroman znacaj za povratak Srba u ove krajeve. Slicno kao sto su prvi povratnici u selo Osojane bili kvasac za nove povratnike na severu Metohije, tako se ocekuje da ce Novacani uskoro ohrabriti Srbe iz drugih opustelih srpskih sela prizrenske i orahovacke regije da se vrata svojim domovima. Posebno ohrabruje vrlo konstruktivan i odlucan stav nemackog KFOR-a i njihovog komandanta generala Markusa Bentlera koji se posebno zalozio za povratak prvih Srba u prizrenski kraj.

Sela ovog kraja, ukljucujuci i Veliku Hocu, koja je prezivela ratna stradanja sa svojih 500 mestana, pominju se jos u 12. veku u povelji Sv. Simeona Nemanje kao imanja manastira Hilandara. Gotovo da nema nijednog kamena u ovom kraju ispod koga se ne kriju ostaci neke drevne srpske crkve ili groblja. Tim vise obnova zivota srpske zajednice u prizrenskom kraju obaveza je celog srpskog naroda i SPC.

Beseda Episkopa Artemija u hramu sv. Georgija u Prizrenu:

IZMOLITI MILOST OD GOSPODA DA NAS PONOVO VRATI

U ime Oca, i Sina, i Svetoga Duha!

Dragi moji Prizrenci, drage moje Prizrenke!

Posle duzega vremena evo, po milosti Bozijoje, nadjosmo se ponovo zajedno ovde, u ovom Hramu Bozijem, da se pomolimo Bogu za sebe, za nase srodnike i prijatelje, za nase komsije, za nase Prizrence i nase Kosovce, koji su danas daleko od svojih gradova, od svojih sela, od svojih domova. Ova danasnja liturgija, primetili ste, bila je veoma bogata. Imali smo dva rukopolozenja monaha iz svetih Arhangela, jedan za sveštenika, jedan za djakona. Ali smo imali sa nama i nasu bracu sveštenike iz bratske nam Grcke, koji su dosli, ne prvi put, ovde na Kosovo. Koji su do sada mnogo puta dolazili da nam donesu svoju pomoc, da nam donesu ono cega smo mi ovde liseni, ono sto mogu da donesu.

Ali, ima necega cega smo liseni, a to nam oni ne mogu da donesu. Liseni smo slobode, liseni smo prava na zivot, liseni smo prava na slobodu kretanja, liseni smo da budemo ljudi sa ljudskim dostojanstvom. To nam braca Grci ne mogu da poklone, ali to Gospod moze da nam ponovo vrati. Ja verujem da ce ova danasnja liturgija, ova nasa molitva, ova rukopolozenja, da ce izmoliti milost od Gospoda da nas ponovo vrati, kao rasejano stado po planini, da nas sabere, eda bismo se ovde ponovo nasli svi skupa, svi oni sa kojima smo pre nekoliko godina svake liturgije bili u ovome hramu Bozijem.

Mnoga lica, koja smo tada vidjali, danas nema ovde sa nama, ali dace Bog da ponovo budu ovde, i ne samo u Prizrenu, nego i u ostalim nasim mestima na Kosovu i Metohiji, da bi ovo bila i ostala sveta Srpska zemlja, da bi bila i ostala kolevka nase duhovnosti nase kulture i nase drzavnosti. Onako kao sto je bilo stotinama godina, da ubuduce bude jos hiljade i hiljade godina. A mi, braco i sestre, koji smo ostali ovde, izdrzali sve ono sto je bilo nemoguće izdrzati, ocekujemo nagradu od Boga. Jer, nas trud, nase suze, nasi strahovi nece ostati nenagrađeni od Gospoda Boga i nasih Svetitelja, koji su nam i svojim primerom pokazali i ukazali put kojim treba ovde da zivimo. Mi se nalazimo u sredini svetog Velikoga Posta, nalazimo se kao brod na pucini morskoj, ali idemo u tiho pristaniste, idemo u susret vaskrslome Gospodu, koji je takodje stradao vise nego mi, jer on je stradao nevin i bez greha, a mi smo ipak ljudi sa raznim slabostima i gresima svojim.

Ali je Gospod i vaskrsao i time nam dao nadu i veru da cemo i mi iz nasih nevolja i nasih stradanja vaskrsnuti i ovde na zemlji, a kada dodje onaj poslednji dan istorije sveta, da cemo vaskrsnuti onda u zivot vecni, i da ce Gospod onda nagraditi sve one koji su u Njega verovali, koji su za njim isli, koji su krst u zivotu kao jaram blagi Njegov nosili. Onda ce On sve njih i sve nas, ako Bog da, nagraditi svojim blagim recima: Dobri i verni slugo, u malom bio si mi veran, udji u radost Gospoda svojega. Nasledice carstvo koje mu je pripremljeno od postanka sveta.

Neka bi Gospod te nagrade udostojio sve nas, i sve nase srodnike i prijatelje i sve pravoslavne Hrisrane, ma gde ziveli po svetlu, i da Gospod ucini da svi ljudi ovoga sveta postanu Njegovi verni i Njegove sluge, da i oni svi postanu gradjani Carstva Nebeskoga, da bismo svi skupa tamo slavili Oca, i Sina, i Sv. Duha, kroza sve vekove i kroza svu vecnost.

Amin!

SMD, ERP KIM

Burne reakcije Albanaca na Covicevu izjavu

PRETNJE IM NISU NOVOST

PRISTINA (**Beta**) - Kosovske institucije najostrije su osudile izjavu Nebojse Covica, koji je kako ocenjuju pristinski dnevници, "zapretio novim sukobima u slucaju nezavisnosti Kosova".

Portparol Kfora, Geri Beninster rekao je da je, sve dok je rezolucija 1244 na snazi, Kfor jedina snaga koje se brine za bezbednost Kosova. Unmik se, za sada, nije oglasio.

Kosovska vlada je, osudjujuci tu izjavu, saopstila da "pretnje Beograda sukobima na Kosovu nisu novost". Portparol predsednika Kosova, Muhamet Hamiti izjavio je za dnevnik "Koha Ditore" da su "izjave srpskih lidera iz Beograda

beznacajne, jer je nezavisnost Kosova mnogo veca nego takve izjave o mogucem konfliktu".

Savetnik premijera Ramadan Avdiu izjavio je da je Srbija izgubila mnogo ratova, da bi se opametila i da ne vredi jos jedan pokusaj da udje u nove konflikte.

"Nije ni prva, a ni poslednja pretnja. Vreme ratova na Balkanu je okoncano. Covic i drugi u Srbiji pokusavaju da podignu svoj politicki rejting pred izbore", rekao je Avdiu.

Portparol DSK Ljuljezim Zejneli ocenio je da je Coviceva izjava "samo dokaz da aktualna politika u Srbiji nastavlja sa starim avetima proslog rezima".

Poslanik u kosovskom parlamentu iz Alijanse za buducnost Kosova, Bujar Dugoli rekao je da su Coviceve izjave "samo nastavak izjasnjavanja srpskih ekstremista kako bi dobili poene i popularnost".

"Takve pretnje Beograda su bez realne osnove, jer Srbija ima unutrasnje probleme sa kriminalcima i teroristima, tako da nema realne mogucnosti da izaziva konflikte", rekao je Dugoli.

Komandant Pristinskog korpusa predvidja

MOGUCE NEMIRNO PROLECE NA JUGU

BEOGRAD (***Tanjung***) - Komandant Pristinskog korpusa Vojske Srbije i Crne Gore general-major Mladen Cirkovic najavio je "moguće nemirno proleće" na jugu Srbije, piše nedeljnik "Vojska". General Cirkovic je, na radnom sastanku Kolegijuma nacelnika Generalstaba VSCG i komande Pristinskog korpusa, precizirao da je na tom podrucju posebno aktivan "Nacionalni komitet za oslobodjenje albanskih teritorija".

"Nagomilavaju najrazlicitije naoruzanje i vojnu opremu u Kopненоj zoni bezbednosti i na administrativnoj liniji sa Kosovom i Metohijom, sto najrecitije govori u prilog zakljucku da se moze ocekivati jedno 'nemirno' proleće", kazao je Cirkovic.

Prema njegovim recima, "teroristi i separatisti", takodje, odrzavaju masovne skupove na kojima obelezavaju godisnjice likvidacije i pogibije 'priznatih' terorista, zastrasuju i prete, njima, neloyalnom stanovnistvu, a i intenzivno deluju propagandno - psiholoski.

Stanje stabilno

- Pazljivo pratimo situaciju na jugu Srbije, kao i na administrativnoj liniji sa Kosovom i Metohijom. Sada je dosta stabilno stanje imajući u vidu vanredne okolnosti u kojima se zemlja nalazi i policijsku akciju u borbi protiv grupe organizovanog kriminala - izjavio je juče Boris Tadic, ministar odbrane SCG i dodao da "ovog trenutka mozemo da budemo mirni". On je istakao da je veoma vazno da "dobijamo informacije, kako bi sagledali celokupnu sliku kao i potencijalne opasnosti"

POVRATAK U JUZNU POKRAJINU

BRZE DO ODUZETIH STANOVA

Od kraja prosle godine vise ljudi se vraca na Kosovo i Metohiju nego sto odlazi, utisak je UNHCR-a

"Godina povratka" relativno je dobro pocela i razne medjunarodne organizacije na Kosovu i Metohiji koje se brinu o problemu raseljenih lica u nacelu su zadovoljne postignutim. Prvih meseci 2003. godine, koju bi trebalo da obelezi veci broj povratnika, u juznu srpsku pokrajinu vratile su se 182 osobe.

Prema recima nadleznih iz pristinske kancelarije UNHCR-a, ne postoji precizan podatak koliko ljudi je napustilo Kosovo i Metohiju u poslednje dve godine, ali je njihov utisak da od kraja prosle godine ima mnogo vise onih koji se vracaju nego onih koji odlaze. Predstavnici ove organizacije Ujedinjenih nacija ne mogu da procene koliko ce se ljudi vratiti u svoje domove, ali isticu da konacan broj povratnika zavisi od njih samih. Povratak, naime, iniciraju iskljucivo raseljena lica.

- Ako nasu situaciju uporedimo sa stanjem u Bosni u njenom posleratnom periodu, na Kosovu je za krace vreme postignuto vise - zakljucio je Baki Svirca, direktor savetodavne kancelarije za etnicke zajednice u kabinetu premijera kosovske vlade Bajrama Redzepija.

Ipak, kako je rekao, to ne znaci da je kosovska vlada zadovoljna tempom povratka raseljenih i izbeglih. "Zato nastojimo da stvorimo sto bolju klimu za povratak", istakao je Svirca, dodajuci da u pokusaju da obezbede mirnu sredinu predstavnici vlasti Kosova i Metohije smanjuju oruzanu pratnju. Posete premijera raznim oblastima pokrajine i druge aktivnosti usmerene su takodje na pripremanje tolerantne sredine za povratnike, naglasava Svirca.

Kako je ova godina proglasena godinom povratka, i Direkcija za stambena i imovinska pitanja (HPD), koja se izdvojila iz UN-ovog "Habitata", pokusava da drugim pristupom problemu vracanja imovine doprinese povratku veceg broja raseljenih lica. Do septembra prosle godine HPD je resio svega 600 zahteva za vracanje imovine, dok je, zahvaljujuci novom nacinu rada, od tada do danas obradjeno 2000 slucajeva. Negativno je reseno nesto vise od pet odsto zahteva, ali je broj donetih odluka ipak mali da bi se moglo govoriti o trendu, objasnio je Carls Erik iz HPD-a.

Ranije je HPD resavao zahtev po zahtev, kao sto to cini sud, i na takav nacin ne bi uspeo da obavesti sve privremene korisnike tudje imovine o postojanju zahteva za njeno vracanje do 2007. godine, ocenio je Erik. Tako bi se desavalo da pozitivan odgovor dobije samo jedan covek iz sela i njemu bi prakticno bilo nemoguće da se vrati. Zato sada hronoloski pristup resavanju zahteva nije primaran - vazniji je geografski princip (radi se selo po selo, zgrada po zgrada) ili pravni (objedinjuju se svi zahtevi koji imaju isti osnov pa je tako, na primer, doneta jedna odluka za 297 slucajeva). Erik naglasava da je HPD nadlezan samo za problem zauzetih stanova, a odluke o poslovnom prostoru i zemljistu donosi jedino ako su oni "vezani" za stanove.

Od septembra je 4500 ljudi obavesteno o podnosanju zahteva za vracanje imovine u kojoj se nalaze, istice Carls Erik. Nedeljno se sada resava u proseku 250 zahteva, a u isto vreme obavesti se 700 korisnika, te ce, prema Erikovim recima, HPD uspeti da do kraja septembra ove godine obavesti sve one koji su zaposeli tudje stanove. Posto se

privremeni korisnici obaveste, kaze Erik, donosenje odluka je relativno lako, a HPD ima obavezu i da je izvrsi, odnosno da iseli privremene korisnike.

- Novi sistem rada omogucice da do sada primljenih vise od 20.000 zahteva resimo do kraja sledece godine - istakao je Carls Erik. Kako kaze, dve trecine ovih zahteva dolazi iz Srbije i Crne Gore, a ostalo sa Kosova i Metohije.

Prema Erikovim recima, HPD ce aktivirati jos jedan svoj mandat - da po zahtevu vlasnika ili onoga ko je ranije imao pravo poseda, upravlja njegovom imovinom. Na taj nacin, HPD moze da izda privremenu dozvolu trenutnim korisnicima, dok vlasnik ili prethodni posednik ne odluci da li hoce da se vrati ili da je proda. Do sada su imali samo 30 dana za razmisljanje i obicno su se odlucivali za prodaju.

B. Bakovic

KONFERENCIJA ZA NOVINARE SRPSKOG NACIONALNOG VECA

UMESTO POVRATKA, I DALJE ODLAZAK SRBA

U selu Stanisor kod Gnjilana nedavno je formirana Zajednica srpskih opstina kosovskog Pomoravlja ciji je cilj da spreči dalje iseljavanje Srba iz ovog dela Kosova. Pre dolaska medjunarodnih snaga u ovom delu juzne pokrajine zivelo je 60.000 Srba, a sada je taj broj upola manji. Kako je na jucerasnjoj konferenciji za novinare rekla Rada Trajkovic poslanik u Skupstini Kosova, cilj formiranja ove zajednice nije stvaranje neke separatne organizacije, vec skretanje paznje na nereseno pitanje Kosova i Metohije.

- I dalje je na delu kršenje ljudskih prava. Istovremeno, sef UNMIK-a Mihael Stajner zeli da sve nadleznosti prenese na kosovske institucije, a one su Srbima nedostupne. Ni tri odsto Srba nije zaposleno u institucijama na Kosovu, a na lokalnom nivou cak ni jedan odsto - istakla je Trajkovic.

Prema recima dr Milana Ivanovica, predsednika Srpskog nacionalnog veca severnog Kosova, prenosenje nadleznosti je u suprotnosti sa Rezolucijom 1244 jer doprinosi stvaranju nezavisnog Kosova. Zakonodavna, sudska i izvrsna vlast vec su prakticno prenete na kosovske institucije. Ivanovic je optuzio Stajnera da svoj mandat koristi za završavanje ovog posla. Prema njegovom misljenju, i neke izjave koalicije "Povratak", poput one da prenosenje nadleznosti nije protivno rezoluciji Saveta bezbednosti, nisu isle naruku Srbima.

O ugroženosti Srba u kosovskom Pomoravlju govorio je i Nenad Kojic iz Vitine, predsednik odbora Zajednice srpskih opstina. On je naglasio da Srbi ne traze otcepljenje niti zele da udju u sukob sa bilo kim, vec samo da skrenu paznju na tesku situaciju u ovom delu Kosmeta.

- Mi bukvalno nestajemo sa ovog podrucja. U ovom delu Kosova ubijeno je vise od 200 Srba, preko 100 je ranjeno, a 50 kidnapovano. Gradovi su gotovo ocisceni. U Gnjilanu je bilo 20.000 Srba, a sada ih je ostalo 200, u Kosovskoj Kamenici od nekadasnjih dve hiljade ostalo ih je samo 900. Umesto povratka, i dalje imamo odlazak. Trazili smo od Stajnera da sprovede decentralizaciju, nudili smo i svoju pomoc i ruku pomirenja Albancima, ali od svega toga za sada nista - rekao je Kojic.

U cetvrtak ce, kako je juce najavljeno, u Kosovskoj Mitrovici biti održan protest protiv prenosjenja nadleznosti na kosovske institucije i protiv stvaranja nezavisnog Kosova.

Referendum i na Kosmetu

Prema misljenju Rade Trajkovic, referendum o novom ustavu Srbije mora biti održan i na Kosmetu. On treba da bude ponudjen i albanskoj zajednici, iako je jasno da ce ga, kaze Trajkovic, prihvatiti samo Srbi koji zive u pokrajini. Kada je rec o predstavnicima kosovske skupstine u ustavnoj komisiji, Trajkoviceva smatra da ne postoje clanovi Skupstine Kosova koji su spremni na saradnju.

J. Cerovina

Kosovski Srbi protiv prenosjenja ovlasčenja na kosovske institucije

U CETVRTAK POCINJU PROTESTI

Beograd - Protest kosovskih Srba protiv odluke Mihaela Stajnera, sefa Unmika, o prenosu ovlasčenja na prelazne kosovske institucije i time stvaranja nezavisne kosovske drzave pocete skupom koji ce u cetvrtak u 12 sati biti održan u severnom delu Kosovske Mitrovice. To ce biti najava pocetka protesta u svim mestima sirom Kosova i Metohije u kojima zive Srbi i gde za to postoje bezbednosni uslovi, pre svega na severu, u centralnom delu Pokrajine i u Kosovskom pomoravlju - najavio je Milan Ivanovic, predsednik SNV za severno Kosovo i Metohiju juce na konferenciji za novinare u Medija centru.

Ivanovic je ocenio da je medjunarodna zajednica duzna da u skladu s Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti na Kosovu i Metohiji sprovede i "najavljeni referendum o ustavu Srbije", dok je Rada Trajkovic, clan Izvrsnog odbora SNV Kosova i Metohije i poslanik Koalicije Povratak sa zamrznutim statusom u privremenoj Skupstini Kosova, naglasila da bi "ucesce na referendumu trebalo ponuditi i albanskoj zajednici". Prema njenim recima, trenutno u Skupstini Kosova ne postoje albanski poslanici koji bi bili spremni da ucestvuju u radu Ustavne komisije u Beogradu, niti da bi to zbog situacije trebalo ocekivati od predstavnika nealbanskih zajednica, izuzev srpske.

Na jucerasnjoj konferenciji za novinare predstavljeno je Kosovsko pomoravlje u kome je 22. marta formiran Inicijativni odbor Zajednica srpskih opstina i naselja ovog dela Kosova i Metohije.

- Stvaranje Zajednice srpskih opstina i naselja u Kosovskom pomoravlju odgovor je na pretnje o proterivanju preostalih Srba pod izgovorom da oni vrše "kolonizaciju Kosova" koje su se pojavile i u glasilima na albanskom jeziku, pre svih u dnevniku Kohi ditore, zbog neaktivnosti kosovskih institucija i medjunarodne zajednice na resavanju nasih problema. U Kosovskom pomoravlju od 60.000 Srba koji su tu ziveli pre dolaska Kfora, sada je ostalo blizu 30.000 ljudi. Vise od 200

je ubijeno, više od 100 ranjeno, a 50 kidnapovano. Porušeno je više od 1.000 srpskih kuća. Egzodus ne prezivljavaju samo Srbi, nego i ono malo preostalih Hrvata, koje niko ne spominje i Romi. Ekonomska situacija je katastrofalna, 90 odsto Srba je bez ikakvih prihoda. Srbi u Pomoravlju učestvuju u radu institucija, ali su tamo samo dekor. Više od 1.000 hektara srpske zemlje je okupirano, veliki broj stanova i kuća po gradovima, a sad je na delu i mafijaska preprodaja srpske imovine - rekao je Nenad Kojic, predsednik Inicijativnog odbora.

On je pozvao predstavnike države i međunarodne zajednice da pomognu Srbima da opstanu i istakao neophodnost decentralizacije Kosova i Metohije i povratka prognanih Srba, dok je Milan Ivanovic istakao da od Beograda očekuje odlučnu strategiju. Ivanovic je prozvao Koordinacioni centar za Kosovo i Metohiju zbog zakasnelih reagovanja na poteze Unmika, ali i zbog dosadašnje pogresne strategije.

J. T.

POZIV MEDJUNARODNIM ORGANIZACIJAMA NA PRESELJENJE

Zbog "opasnosti od napada islamskih fundamentalista na sedista stranih misija u Pristini", Milan Ivanovic pozvao je predstavnike međunarodne zajednice da presele kancelarije u severni deo Kosovske Mitrovice i druge srpske opštine. "Osim što će imati uslove za miran rad, moraći će i da se upoznaju i s uslovima života srpske zajednice, što bi moglo da im pomogne da uspostave izbalansiran odnos prema svim nacionalnim zajednicama na Kosovu i Metohiji", rekao je Ivanovic.

PROTEST U MITROVICI

BEOGRAD (Beta) - Predsednik srpskog nacionalnog Veka severnog Kosova Milan Ivanovic najavio je juče protest Srba u Kosovskoj Mitrovici protiv prenošenja nadležnosti Unmika na kosovske institucije vlasti. Protest će biti organizovan u četvrtak 3. aprila u 12 sati.

Ivanovic je, na konferenciji za novinare u Beogradu, rekao da kosovski Srbi na taj način žele da kažu "ne Stajnerovom pokušaju stvaranja nezavisne albanske države".

Predsednik odbora Zajednice srpskih opština i naselja Kosovskog pomoravlja Nenad Kojic upozorio je danas da u tom delu Pokrajine, Albanci ne prestaju sa pritiskom na preostalih 30.000 Srba, ne bi li ih primorali na iseljavanje

Profesor Dzon R. Lempi, šef Katedre za istoriju Univerziteta Merilend, autor knjige "Jugoslavija kao istorija: Bila dvaput jedna zemlja"

OBRACUN SA TEORIJOM STARIH ANTAGONIZAMA

Profesor istorije Dzon R. Lempi, šef Katedre za istoriju na Univerzitetu Merilend u Sjedinjenim Američkim Državama, vazi za jednog od najvećih svetskih autoriteta za istoriju Balkana i dve bivše Jugoslavije. Profesor Lempi je autor dva obima istraživačka rada posvećena istoriji ovog dela Evrope. Drugo izdanje ovog toma pod imenom "Jugoslavija kao istorija: Bila dvaput jedna zemlja", pojavice se uskoro na srpskom jeziku u izdanju Dan Grafa.

Tokom kratkotrajnog boravka u Beogradu, profesor Lempi se ljubazno odazvao molbi da u intervjuu Danasu objasni koji su ga razlozi inspirisali da za kratko vreme napiše i drugo izdanje istorije Jugoslavije, kao i da izloži svoje viđenje trenutnih zbivanja u Srbiji.

- Imao sam nekoliko motiva koji su me prosto gurali da to uradim. Jedan od njih je svakako što sam bio razaloscen što su neke male i beznačajne greske navele neke ljude iz ove zemlje da kažu: "On ne zna ništa o predmetu o kojem govori", kad se pojavilo prvo izdanje. Ipak mnogo važniji razlog od toga bilo je to što sam osećao obavezu da dodam posebno poglavlje o etničkim ratovima, kako ih zovem, i raspadu druge Jugoslavije, koje obuhvata period od 1991. do 1999. Tokom devedesetih godina nagmula je prava poplava, najmanje 30-40 na brzinu napisanih knjiga na ovu temu koje su se pojavile u američkim knjizarama. Vecinu njih su napisali novinari, sociolozi i razni teoreticari koji nisu bili ovde nikada pre toga.

Kao istoričar koji izučava ovaj region poslednjih 30 godina zeleo sam da se vratim unazad i da ponudim najbolji mogući i izbalansiran opis, koristeći pri tom najbolje izvore koji su mi bili na raspolaganju, uključujući i one koji su objavljeni u ovoj knjizi, i da ga stavim ne samo pred političare u SAD već i pred javnost, pa čak i da posluži za donošenje javnih odluka. Vasa knjiga se na određeni način, ako mogu tako da kažem, razračunava sa tvrdnjama da su sva ovdasnja zbivanja bila rezultat takozvanih starih antagonizama među etničkim grupama na ovim prostorima?

- Zeleo sam u stvari da počnem time i da jednom završim sahranim taj pojam koji je naveden u velikom broju publikacija, a onda ga je usvojila administracija predsednika Bila Klinton, a zatim i američki Kongres, doduse na različite načine. To je ujedno bio i razlog što se Klintonova vlada u početku držala po strani i nije preduzimala ama baš ništa. Kongres je onda odobrio korišćenje vazдушnih udara ali ne i američkih kopnenih trupa, ili bilo kakvo dugotrajnije angazovanje, jer se "balkanski đavoli" međusobno ubijaju već stolicima i šta se tu može uraditi.

Koji su po Vama osnovni uzroci raspada dve Jugoslavije i etničkih ratova koji su usledili?

- Prva Jugoslavija je imala veoma ozbiljne probleme, ali je nacistička invazija 1941. bila neposredan i sasvim dovoljan razlog za njen kolaps. Druga Jugoslavija bila je delom neuspeli jednopartijski komunistički sistem u Istočnoj Evropi, koji se bez obzira na neke razlike zasnivao ipak na legitimnosti jedne partije, koji je proizilazio iz ostalih jednopartijskih komunističkih režima. Svi su oni iznenada nestali, baš u trenutku kad je Jugoslavija bila jako orijentisana na zapadne kredite i zajmove i kad je nastupila decentralizacija jugoslovenske politike i ekonomije. I dalje je postojala jedinstvena komunistička partija koja je izazvala onu stravičnu ekonomsku krizu 1989. godine sa inflacijom od 3.000 odsto.

Kada sve to spojite sa krahom ostalih jednopartijskih sistema i činjenicom da Zapad nije shvatao urgentnost onoga što

se desavalo u Jugoslaviji, jer je nestala potreba za uravnoteženom socijalističkom zemljom nasuprot sovjetskom bloku, jer je nastao i blok, onda je jasno da je kraj bio neizbežan.

U državama koje su nastale na tlu bivše Jugoslavije veoma je rasprostranjeno misljenje da su obe Jugoslavije bile nametnute vesticke tvorevine, a ne rezultat nekakve jugoslovenske ideje i zelje da se zivi zajedno?

- Ne slazem se sa tim uopste. Mislim da je postojala jaka ideje, pa cak i vise njih, pre Prvog svetskog rata. Jugoslavije se posle Prvog svetskog rata ukazala kao iznenadna opcija, a kao zeljeni kurs posle Drugog svetskog rata, imajući u vidu podele, cinjenicu da je jedna Jugoslavija vec postojala i izgleda da gradjanski rat potraje godinama. Naravno i ekonomski razlozi da se napravi jedna veca zemlja kao Jugoslavija takodje su odigrali svoju ulogu. Na drugoj strani, to je bilo i iskusenje za Amerikance da razmisljaju moze li federalni okvir da funkcioniše, kao sto je to bilo posle gradjanskog rata u Americi. Mislim da je federalna opcija mogla da funkcioniše i u drugoj Jugoslaviji. Da su u periodu 1990-1991. održani federalni izbori umesto republičkih, država bi možda nekako opstala.

Pomenuli ste da ste u drugom izdanju dodali potpuno novo poglavlje posveceno krizi od 1991. do 1999. godine?

- Ono sto se tada desavalo bila je kombinacija vojne intervencije Slobodana Milosevica koji je pokusavao da opstane kao komunisticki rezim bar u Srbiji i pokusaja na samom pocetku da ocuva Jugoslaviju, ukljucujuci sve republike osim Slovenije. Bilo je takodje intervencija i napada sa hrvatske strane, kao i bosanskih Muslimana, ali je takodje preovladao ogroman, sve rasireniji gradjanski rat. Jednom kad je ubijanje pocelo, ono je povezano u svakom bogovetnom slucaju sa secanjima iz Prvog i Drugog svetskog rata i to na tako mocan nacin koji vecina Amerikanaca nije bila u stanju da razume. Svaka strana je osecala samo da se brani. Cak je i Milosevic nastupao s takvim emocijama godinama pred srpskom javnoscu, sve dok rezim nije srusila korupcija i njegovo nedemokratsko ponasanje, pre nego intervencija NATO 1999.

Postoji tendencija medju onima koje ste nezvali "instant istoricarima" da se sva krivici pripise iskljucivo Slobodanu Milosevicu, a da se ostali moguci krivi amnestiraju?

- Ne delim njihovo misljenje. Kombinacija Milosevica i republičkih izbora u Srbiji na jednoj, a hrvatskih izbora i rezima Franje Tudjmana na drugoj strani glavni su uzroci raspada Jugoslavije. Mislim da su Milosevic i Tudjman zajedno igrali jedan na drugoga i na elemente u oba drustva i države, koji su bili najspremniji za konfrontaciju i da zapocnu proces cepanja Jugoslavije. Smatram da su rezim Franje Tudjmana i on sam takodje veoma odgovorni za raspad druge Jugoslavije.

Da li je posle svih ovih ratova moguće medjuetnicko pomirenje na Balkanu?

- To nije samo opste pitanje za citavu oblast, vec je posebno vazno za Srbiju. U ovo vreme posle ubistva premijera Djindjica pokrenuto je masovno budjenje stanovnistva, zbog spremnosti države da se konfrontira sa kriminalnim elementima, da ih pohapsi i ocisti drustvo od njih, sto nikada nisu ocekivali. Da bi taj proces napredovao, bitno je da se ponovo uspostave ekonomske veze, ne samo sa državama bivše Jugoslavije, vec i na sirem jugoistočnoevropskom nivou, jer zapadni Evropljani i Amerikanci koji pomno prate situaciju razmisljaju danas u okviru Jugoistočne Evrope u koju su ukljucene Grcka i Turska. Upravo ta vrsta sirenja ekonomskih veza odbacuje politicke argumente da je rec o ponovnom stvaranju neke vrste politicke Jugoslavije, koja naravno nije moguca u ovom vremenu, bar ne u predvidljivoj buducnosti.

Premijer Djindjic pokrenuo je inicijativu da se otpocne dijalog o konacnom statusu Kosova, sto je izazvalo burne komentare, pa cak i osude da je tako nesto preuranjeno i neodgovorno?

- Svestan sam da ce mnogi biti protiv, ali mislim da je stvarno doslo vreme za tako nesto. Obecanje koje su dali NATO saveznici i Amerika kada su preduzimali ono sto je nazvano intervencija na Kosovu, koja teorijski nije trebalo da ima veze sa Srbijom, ali je u praksi i te kako imala, bilo je stvaranje multietnickog drustva u provinciji. To je isuvise udaljen cilj, ali bi se bar mogla ostvariti vladavina prava na obema stranama, koja moze, a i ne mora da podeli državu, vladavinu prava koja bi ukljucila zastitu preostale srpske manjine, a svakako i religioznih institucija, crkava i manastira, od kojih je veliki broj vec unisten.

Jedna od mogucnosti jeste da novi tragican razlog pokrene dijalog, ne samo Pristine i Beograda vec i svih centara moci u regionu na temu da se nastavi rigorozno ciscenje kriminalnih elemenata, koje je u toku u Srbiji, snaga koje ometaju nastojanja ljudi dobre volje, legalan biznis i svih onih koji zele da grade pristojno gradjansko drustvo na Kosovu.

Kriminalci i naoruzane grupe na Kosovu predstavljaju istu vrstu pretnje drustvu, kao i u Srbiji.

U Srbiji je uvedeno vanredno stanje. Moze li ono da resi sve probleme?

- Vanredno stanje je uvedeno iz sasvim opravdanih politickih i zakonskih razloga. Kad god postavim sebi pitanje sta je uradjeno, a sta nije, i pomislim sta sve jos valja uraditi u ekonomskom smislu, u monetarnom i fiskalnom sistemu, onda sticem utisak da bi moralo da bude proglašeno vanredno stanje u ekonomiji, koje ne bi trajalo samo mesec-dva vec mozda i godinama. Samo tako ekonomija moze da napreduje i veruje da je sad ili nikad trenutak da Srbija dozivi promene koje su joj uskracene od 1989. Kada pogledate danas preko granice u Madjarsku, koja ce uskoro postati član Evropske unije, shvatate da je to zbog onoga sto je ostvareno u miru, u vladavini reda i zakona proteklih 14 godina.

Milovan Jaukovic

Reno Harnis, šef Misije SAD u Pristini, o prenosu ovlasčenja na kosovske institucije

TREBALO JE TO UCINITI PRE NEKOLIKO GODINA

Pristina - Ovlascenja koja bi ove godine trebalo da budu preneti na kosovske institucije su ona iz poglavlja cetiri Ustavnog okvira i to nisu ovlascenja suvereniteta. Ustavni okvir su, pre nekoliko godina, potpisali Hans Hakerup, vlada u Beogradu i predstavnici lokalnih Srba i Albanaca i ono sto se sada desava trebalo je da se dogodi jos pre nekoliko godina - komentarisao je Reno Harnis, šef Misije SAD u Pristini najavu prenosa ovlasčenja na kosovske institucije za

grupu beogradskih novinara.

On je podsetio Srbe na Kosovo da im "Ustavni okvir daje mnoge privilegije kao sto su mesta u parlamentu bez obzira na ishod izbora". Posve je sigurno, kazao je Harnis, da ce o tom pitanju Covic i Stajner razgovarati tokom susreta najavljenog za ovu nedelju.

N. B.

Rada Trajkovic, poslanik Koalicije Povratak u Skupstini Kosova

MoguCi protesti Srba

Jagodina - Poslanik u Skupstini Kosova Rada Trajkovic ocenila je da pokusaj Mihaela Stajnera da prenese nadležnosti Unmika na kosovske institucije bez saglasnosti Beograda predstavlja otimanje Kosmeta od srpske zajednice.

Ona je u tom kontekstu pozdravila zakljucak Predsedništva DOS da je prenosenje ovlasćenja na pokrajinsku vladu "neprihvatljiv i ishitren potez". Predsedništvo DOS je na sednici u petak odlucilo da predlozi Savetu ministara Srbije i Crne Gore da od Saveta bezbednosti UN zatrazi da sve Stajnerove aktivnosti u tom pravcu budu zaustavljene.

"Zakljucci Predsedništva DOS i Vlade Srbije u vezi s Kosovom i Metohijom ohrabruju Srbe sa Kosmeta, jer je jedini nacin njihovog opstanka i povratka vraćanje izvornim principima Rezolucije 1244", izjavila je Trajkoviceva jagodinskoj TV Palma plus.

Ona je navela da Srbi nece prihvatiti nezavisno Kosovo, a Stajnerove namere nisu samo prejudiciranje statusa Kosova vec i njegovo definitivno resavnje. Trajkoviceva je najavila da ce ukoliko Stajner bude bio uporan u nastojanju da prenese nadležnosti Unmika na kosovske institucije koje su i dosad bile u funkciji albanske nacionalne zajednice, Srbi vec u narednoj nedelji poceti sa javnim demokratskim manifestacijama protesta na citavom Kosovu.

(Beta)

KOSOVO NA PRODAJU - MALO JE, KUME!

Milorad Ivanovic

Kada smo proslg petka uvece pozvali Dejvida Filipa, zamenika predsednika Saveta za medjunarodne odnose iz Vasingtona, nije bio previse raspolozen za pricu o ideji prodaje Kosova za 2,5 milijardi dolara, koju je nekoliko dana ranije plasirao na jednoj konferenciji u Grckoj.

- Trenutno postoje mnogo vaznije teme u Americi. Evo za koji minut ce sef inspektora UN Hans Bliks u Savetu bezbednosti da podnese izvestaj o Iraku, zato pozurite - rekao nam je Filip.

Posle pocetnog neckanja, Filip je za Blic Nenjs rekao da je ideja o prodaji Kosova njegova, i da je nastala kao reakcija na, kako kaze, cinjenicu da se Kosovo vise nikada nece vratiti pod nadležnost Srbije.

- Imajuci to u vidu, trebalo bi razmisljati o mogucim aranžmanima. Krajnji rezultat pregovora mora da zadovolji obe strane. Ako se razgovara o nezavisnosti Kosova, onda i Srbija mora da dobije kompenzaciju za pretrpljene gubitke. Na pitanje da li je cifra od 2,5 milijardi dolara prilicno mala, Filip kaze: - Kada sam rekao tu cifru, pre toga nisam uradio nikakvu preciznu kalkulaciju. Kalkulacija bi trebalo da bude bazirana na principu totalnih investicija i amortizacije tih investicija tokom zivotnog ciklusa. Naravno, Srbija je dosta toga porusila tokom rata na Kosovu, i to se mora oduzeti od konacne sume. Novac bi Srbiji bio isplacen u ratama.

Filip dodaje da nije pravio proracune, ali da pretpostavlja da bi to bilo negde oko tri milijarde dolara.

Nije zeleo da govori o tome da li je ovu svoju ideju testirao medju zvanicnicima u Vasingtonu, Beogradu i Pristini.

(Ne)bitan faktor

Licna ili ne, tek ideja Dejvida Filipa o prodaji Kosova digla je veliku prasinu medju srpskim politicarima, ali i medju obicnim gradjanima. Tako su se na Internet sajtu B92 mogle pročitati i sledece poruke: "Treba dati Americi 2,5 milijardi dolara da se odrekne Kalifornije", "Bolje uzeti danas, nego ga sutra dati za dzabe", "Malo je, kume!"

Treba li Filipove predloge shvatiti ozbiljno i ko je Dejvid Filip?

Na zvanicnom Internet sajtu uticajne americke nevladine organizacije - Saveta za medjunarodne odnose - stoji da je Filip direktor Centra za preventivnu akciju koji se nalazi u sastavu Saveta, a koji se bavi proucavanjem konflikata i nacinima za njihovo sprecavanje. Nakon sto je svoje ideje primenjivao na Balkanu proteklih deset godina, Filip je sada preokupiran Irakom te se tako moze saznati da je zaduzen za obuku iracke opozicije. U oficijelnoj biografiji stoji da je do dolaska u Savet za medjunarodne odnose bio na visokim funkcijama u vasingtonskom Centru za strateske studije i u mnogim drugim nevladinim institucijama, ukljucujuci i Ujedinjene nacije. Jedno vreme je radio i kao savetnik za demokratiju i regionalnu stabilnost u Stejt departmentu. Njegovi tekstovi o Balkanu, u kojima je mahom zastupao antisrpske stavove, objavljivani su u vodećim listovima ukljucujuci Nenj York Times, Christian Science Monitor i International Herald Tribune.

Sagovornici Blic Nenjsa, bliski americkoj administraciji, koji su zeleli da ostanu anonimni, kazu da se Filip vec dugo bavi problemom Balkana i da redovno prisustvuje svim sastancima koji se vode na ovu temu. Nas sagovornik ipak kaze da Filipov uticaj na formiranje americke politike prema ovom regionu nije previse znacajan, a kao jedan od njegovih nedostataka navodi se i to sto zivi u Njujorku te nije u svakodnevnim kontaktima sa predstavnicima administracije.

"Balkan 2010"

Istrazivanje Blic Nenjsa pokazalo je da ideja o prodaji Kosova ipak nije tako slucajno izašla na svetlost dana bas pocetkom februara, na dvodnevnom seminaru grcke Fondacije za Balkan, koji je odrzan u Solunu. To se prvi put javno

pominje u dokumentu "Balkan 2010" koji na 120 strana detaljno razmatra moguci razvoj situacije na Kosovu. Ovaj izvestaj je objavljen sredinom decembra proste godine u Vasingtonu. Dok u Beogradu gotovo nikom nije poznat njegov sadrzaj, izvestaj "Balkan 2010" je u svetu primljen sa velikom paznjom. Sastavljan je vise od dve godine, a medju sastavljacima su Dzejms OBrajan, bivsi savetnik Medlin Olbrajt za Balkan, Edvard Mejer, bivsi americki general i - Dejvid Filips. Izvestaj je izdao Centar za preventivnu akciju, a projekat je finansirao Savet za medjunarodne odnose. Izvestaj ce se u americkim knjizarama pojaviti krajem februara i moci ce da se kupi po ceni od 15 dolara. U njemu ce citaooci moci da procitaju da se Savet za medjunarodne odnose zalaze za povecanje pomoci regionu Balkana, kao i da nezaposlenost, korupcija medju vladinim zvanicnicima i etnicke tenzije u Bosni, Srbiji, Kosovu i Makedoniji prete da destabilizuju region. "Bez finansijske pomoci, Zapadni Balkan ce postati raj za trgovce narkoticima, trgovce ljudima i islamske ekstremiste", stoji u izvestaju "Balkan 2010".

Predvica se da bi SAD od danas pa do 2010. godine samo za potrebe odrzavanja vojnog kontingenta u Bosni i na Kosovu mogle da potrose osam milijardi dolara, dok se za pomoc zemljama regiona, u istom periodu, planira dve milijarde dolara. Kao i u izvestaju o Kosovu koji je proste nedelje objavio Institut za mir, i Savet za medjunarodne odnose predlaze da bi "sargarepa" za zemlje Balkana trebalo da bude u rukama EU i da se sastoji od poziva u punopravno clanstvo Evropske unije. Filips i ostali analiticari koji su radili na projektu veruju da bi 2010. godina mogla biti kljucna za pristupanje evropskim integracijama. U jednom od delova izvestaja predvidjena je trampa Kosova za dolare.

Ne poznaju ga

Prema reakcijama srpskih politicara na predlog Dejvida Filipsa, moglo bi da se zakljuci da se radi o coveku potpuno nepoznatom nasoj javnosti. Medjutim, taj utisak vara. Filips je tokom kriznih godina imao vrlo bliske odnose i s rezimom bivseg predsednika Slobodana Milosevica, kao i s liderima tadašnje opozicije. Prema saznanjima Blic Nenjsa, Filips je predsedavao timu eksperata i americkih zvanicnika koji su sredinom devedesetih radili na takozvanom albanskom pitanju. Tako je decembra 1995. godine Dejvid Filips sa jos sestoro Amerikanaca doputovao u Beograd, gde se sreo sa tadašnjim predsednikom Srbije Slobodanom Milosevicem, i od njega je uspeo da izdejstvuje dozvolu da se u Pristini otvori americka informativna kancelarija. Filips je sa saradnicima iz Beograda otputovao u Pristinu, gde se sreo sa tamosnjim albanskim politicarima, potom u Skoplje, da bi konacno dosao u Vasington, gde se sreo sa Ricardom Holbrukom i preneo mu svoja zapazanja. Nesto kasnije, ta zapazanja su pretocena u izvestaj pod nazivom "Ka trajnom miru u jugoistocnoj Evropi". U tom izvestaju je od velikih sila trazeno da zadrze sankcije protiv Beograda i da treba raditi na jacanju americke kancelarije u Pristini.

Samo osam meseci kasnije, avgusta 1996. godine, Filips se sa jos jednim saradnikom ponovo obreo u Beogradu, gde se sreo sa Milosevicem. Ovoga puta je uspeo da izdejstvuje otvaranje skola na Kosovu i da otpocne pregovore o susretu Milosevica i Ibrahima Rugove.

Nakon toga, Filips se vise fokusira na tadašnju srpsku opoziciju, aktivno ucestvujuci na skupovima koje su organizovali vodeci srpski politicari. Jedan od sigurno najznacajnijih susreta desio se aprila 1997. godine u Njujorku, kada je u organizaciji Projekta o etnickim odnosima (PER) odrzan okrugli sto na temu srpsko-albanskih odnosa. Sa srpske strane su ucestvovali Vuk Draskovic, Miroljub Labus, Dragoljub Micunovic, Vesna Pesic i Dusan Janjic. Albance su predvodili Fehmi Agani, Mahmut Bakali, Adem Demaci, Hidajet Hiseni i Veton Suroi. Amerikance je predvodio Dejvid Filips, a tu su bili i Sajrus Vens, Rudolf Perina i jos nekolicina eksperata za Balkan.

Tada je zakljuceno da sporazum o Kosovu izmedju Albanaca i Srba treba da bude postignut na pregovorima. Zakljuceno je i da se moraju postovati helsinski principi o nepovredivosti granica. O prodaji Kosova, koliko je poznato, nije se raspravljalo.
